

29 Cdo 880/2015 Má-li právnická osoba s kolektivním statutárním orgánem zaměstnance, neuplatní se pro zastupování právnické osoby členy statutárního orgánu při právních jednáních vůči zaměstnancům způsob zastupování podle § 164 odst. 2 ObčZ, ale způsob upravený v § ...

Nejvyšší soud, 29 Cdo 880/2015, [PR 2/2016 str. 74]

Nejvyšší soud České republiky: Zástupčí oprávnění členů kolektivního statutárního orgánu právnické osoby vůči zaměstnancům

[§ 164](#) odst. 3 ObčZ

[§ 25](#) odst. 1 písm. g) VeřRej

Má-li právnická osoba s kolektivním statutárním orgánem zaměstnance, neuplatní se pro zastupování právnické osoby členy statutárního orgánu při právních jednáních vůči zaměstnancům způsob zastupování podle [§ 164](#) odst. 2 ObčZ, ale způsob upravený v [§ 164](#) odst. 3 ObčZ. Pouze člen statutárního orgánu určený v souladu s [§ 164](#) odst. 3 ObčZ může právnickou osobu zastoupit při uzavření pracovní smlouvy či dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, jejich změnách či ukončení, jakož i při dalších právních jednáních vůči zaměstnancům.

Úprava způsobu zastupování členem statutárního orgánu v [§ 164](#) odst. 3 ObčZ nebrání tomu, aby statutární orgán případně delegoval pracovněprávní záležitosti na další osoby (např. zaměstnance personálního odboru), které budou jakožto zákonní zástupci podle § 166 či [§ 430](#) odst. 1 ObčZ oprávněny činit za právnickou osobu určitá, popř. všechna (podle rozsahu a obsahu pověření) právní jednání vůči zaměstnancům vedle člena statutárního orgánu pověřeného podle [§ 164](#) odst. 3 ObčZ.

Ustanovení [§ 164](#) odst. 3 ObčZ nedopadá na právnické osoby, které mají více individuálních statutárních orgánů (např. společnost s ručením omezeným s více jednatelem, kteří tvoří kolektivní orgán).

O pověření určitého člena kolektivního statutárního orgánu podle [§ 164](#) odst. 3 ObčZ zpravidla rozhoduje kolektivní statutární orgán. Listinou dokládající pověření bude obvykle zápis ze zasedání statutárního orgánu, na němž byl člen pověřen. Pověření je však možné doložit i jinak, např. listinou obsahující pověření, podepsanou všemi členy statutárního orgánu. Nelze vyloučit ani to, že pověření bude obsahovat již zakladatelské právní jednání. Pověření kolektivního statutárního orgánu právnické osoby k jednání vůči zaměstnancům se povinně zapisuje do veřejného rejstříku.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky z 30. 9. 2015, sp. zn. 29 Cdo 880/2015

K věci: Soud prvního stupně zamítl návrh, kterým se navrhovatelka domáhala zápisu člena statutárního orgánu pověřeného právním jednáním vůči zaměstnancům podle [§ 164](#) odst. 3 ObčZ do obchodního rejstříku. Odvolací soud k odvolání navrhovatelky usnesení soudu prvního stupně potvrdil. Konstatoval, že [§ 164 ObčZ](#) neukládá zapsat pověření podle [§ 164](#) odst. 3 ObčZ do obchodního rejstříku a ani z jiných ustanovení [občanského zákoníku](#) či jiného právního předpisu povinnost zapsat takové pověření do obchodního rejstříku neplyne.

Z odůvodnění: Podle [§ 164 ObčZ](#) platí: Člen statutárního orgánu může zastupovat právnickou osobu ve všech záležitostech (odst. 1). Náleží-li působnost statutárního orgánu více osobám, tvoří kolektivní statutární orgán. Neurčí-li zakladatelské právní jednání, jak jeho členové právnickou osobu zastupují, činí tak každý člen samostatně. Vyžaduje-li zakladatelské právní jednání, aby členové statutárního orgánu jednali společně, může člen právnickou osobu zastoupit jako zmocněnec samostatně, jen byl-li zmocněn k určitému právnímu jednání (odst. 2). Má-li právnická osoba s kolektivním statutárním orgánem zaměstnance, pověří jednoho člena statutárního orgánu právním jednáním vůči zaměstnancům; jinak tuto působnost vykonává předseda statutárního orgánu (odst. 3).

Z [§ 25](#) odst. 1 písm. g) VeřRej se podává, že se do veřejného rejstříku zapíše název statutárního orgánu, neplyne-li ze zákona, počet členů statutárního orgánu, jméno a sídlo nebo adresa místa pobytu, popř. také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, osoby, která je členem statutárního orgánu, s uvedením způsobu, jak za právnickou osobu jedná, a den vzniku a zániku její funkce; je-li členem statutárního orgánu právnická osoba, také jméno a adresa místa pobytu, popř. také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, osoby, která ji při výkonu funkce zastupuje.

Obecně platí, že člen statutárního orgánu je oprávněn zastupovat právnickou osobu ve všech záležitostech; svědčí mu tudíž ničím neomezené zástupčí oprávnění ([§ 164](#) odst. 1 ObčZ). Výjimky z tohoto pravidla může upravit zákon, popř. v souladu se zákonem zakladatelské právní jednání (srov. např. dále k úpravě způsobu zastupování členy kolektivního statutárního orgánu).

Právnická osoba si tvoří orgány buď o jednom členu (individuální orgán), anebo o více členech (kolektivní orgán) – [§ 152](#) odst. 1 ObčZ. Z toho také vychází [§ 164](#) odst. 2 věta první ObčZ, formulující pravidlo, podle něhož je-li

působnost statutárního orgánu svěřena více osobám, tvoří kolektivní statutární orgán. Z uvedeného pravidla upravují výjimku např. § 44 odst. 5 a § 194 odst. 1 ZOK, z nichž plyne, že má-li společnost s ručením omezeným více jednatelů, představuje každý z nich individuální statutární orgán (neurčí-li společenská smlouva, že více jednatelů tvoří kolektivní orgán – § 44 odst. 5 a § 194 odst. 2 ZOK).

Má-li právnická osoba kolektivní statutární orgán, anebo má-li více individuálních statutárních orgánů (např. společnost s ručením omezeným s více jednatelemi, kteří netvoří kolektivní orgán), svědčí (neomezené) zástupčí oprávnění podle § 164 odst. 1 ObčZ každému členu statutárního orgánu. Nicméně zakladatelské právní jednání může upravit způsob zastupování členy statutárního orgánu odlišně; může tak např. určit, že právnickou osobu musí zastupovat vždy více členů statutárního orgánu společně (tzv. „pravidlo čtyř či více očí“), může svěřit zástupčí oprávnění pouze některým členům statutárního orgánu (např. toliko předsedovi) apod. (§ 164 odst. 2 věta druhá ObčZ).

Způsob, jak členové statutárního orgánu právnickou osobu zastupují, se (povinně) zapisuje do veřejného rejstříku podle § 25 odst. 1 písm. g) VeřRej.

K tomu Nejvyšší soud podotýká, že právní úprava užívá v souvislosti se způsobem, jak členové statutárního orgánu právnickou osobu zastupují, promiskue výrazy „zastupovat“ (§ 164 odst. 2 ObčZ) a „jednat“ (§ 25 odst. 1 písm. g) VeřRej, § 21 odst. 1 písm. a) OSŘ či § 164 odst. 3 ObčZ]. Tím však není nikterak dotčena skutečnost, že s účinností od 1. 1. 2014 soukromé právo nerozlišuje přímé jednání právnické osoby a jednání jejího zástupce; členové statutárního orgánu právnické osoby jsou jejími zástupci.

Je-li způsob zastupování právnické osoby členy jejího statutárního orgánu určený zakladatelským právním jednáním zapsán ve veřejném rejstříku, mohou členové statutárního orgánu právnickou osobu zastupovat (činit za ni právní jednání) zásadně (srov. výjimku upravenou v § 164 odst. 2 in fine ObčZ) pouze v souladu s tímto způsobem (srov. k tomu v režimu právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 např. rozsudky NS z 20. 8. 2002, sp. zn. 29 Odo 198/2002, R 58/2004; z 23. 9. 2003, sp. zn. 29 Odo 216/2003, Soudní judikatura, 2003, č. 10, poř. č. 176; či usnesení NS z 19. 6. 2014, sp. zn. 29 Cdo 4432/2013 (všechna rozhodnutí přijatá po 1. 1. 2001 viz www.nsoud.cz).

Pro určitá právní jednání však občanský zákoník (popř. jiné právní předpisy) upravuje odchylná pravidla způsobu zastupování právnické osoby členy kolektivního statutárního orgánu. Vedle § 154 ObčZ (upravujícího zastupování právnické osoby jakožto člena voleného orgánu jiné právnické osoby) či § 21 odst. 1 písm. a) OSŘ (upravujícího zastupování právnické osoby s kolektivním statutárním orgánem v občanském soudním řízení) tak činí (mimo jiné) i § 164 odst. 3 ObčZ.

Má-li právnická osoba s kolektivním statutárním orgánem zaměstnance, neuplatní se pro zastupování právnické osoby členy statutárního orgánu při právních jednáních vůči zaměstnancům způsob zastupování podle § 164 odst. 2 ObčZ, ale způsob upravený v § 164 odst. 3 ObčZ.

Důvodová zpráva k návrhu občanského zákoníku neuvádí k § 164 odst. 3 ObčZ nic. Lze mít za to, že zvláštní úpravou zástupčího oprávnění v § 164 odst. 3 ObčZ zákonodárce sledoval zvýšení právní jistoty zaměstnanců, popř. budoucích zaměstnanců právnické osoby; určením jednoho konkrétního člena kolektivního statutárního orgánu je postaveno najisto, kdo (který člen statutárního orgánu) je oprávněn právnickou osobu zastoupit při pracovněprávních jednáních.

Pouze člen statutárního orgánu určený v souladu s § 164 odst. 3 ObčZ může právnickou osobu zastoupit při uzavření pracovní smlouvy či dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, jejich změnách či ukončení, jakož i při dalších právních jednáních vůči zaměstnancům.

V této souvislosti Nejvyšší soud považuje za potřebné poznamenat, že úprava způsobu zastupování členem statutárního orgánu v § 164 odst. 3 ObčZ nebrání tomu, aby statutární orgán případně delegoval pracovněprávní záležitosti na další osoby (např. zaměstnance personálního odboru), které budou jakožto zákonní zástupci podle § 166 či § 430 odst. 1 ObčZ oprávněny činit za právnickou osobu určitá, popř. všechna (podle rozsahu a obsahu pověření) právní jednání vůči zaměstnancům vedle člena statutárního orgánu pověřeného podle § 164 odst. 3 ObčZ (k tzv. delegaci vnější srov. např. rozsudek NS z 25. 1. 2012, sp. zn. 29 Cdo 134/2011).

Jelikož § 164 odst. 3 ObčZ upravuje způsob zastupování právnické osoby s kolektivním statutárním orgánem členem statutárního orgánu při určitém okruhu právních jednání, musí být pověření podle označeného ustanovení zapsáno do veřejného rejstříku podle § 25 odst. 1 písm. g) VeřRej.

Uvedený závěr plyne (pro poměry akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným) i z čl. 2 písm. d) bodu i) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/101/ES ze dne 16. 9. 2009 o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 48 pododst. 2 Smlouvy, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření, implementovaného v českém právním řádu právě § 25 odst. 1 písm. g) VeřRej.

O pověření určitého člena kolektivního statutárního orgánu podle § 164 odst. 3 ObčZ zpravidla rozhoduje kolektivní statutární orgán postupem podle § 156 ObčZ. Listinou dokládající pověření bude obvykle zápis ze zasedání statutárního orgánu, na němž byl člen pověřen. Pověření je však možné doložit i jinak, např. listinou obsahující pověření, podepsanou všemi členy statutárního orgánu. Nelze vyloučit ani to, že pověření podle § 164 odst. 3 ObčZ bude obsahovat již zakladatelské právní jednání (tak, že pověření bude uděleno členu statutárního orgánu zastávajícímu ve statutárním orgánu určitou funkci, např. funkci předsedy, místopředsedy či personálního ředitele).

Zbývá dodat, že oproti [§ 164](#) odst. 2 ObčZ nedopadá [§ 164](#) odst. 3 ObčZ (jak plyne z jeho výslovného znění) na právnické osoby, které mají více individuálních statutárních orgánů (např. společnost s ručením omezeným s více jednatelem, kteří tvoří kolektivní orgán); ostatně v těchto případech zde není předseda kolektivního statutárního orgánu, jemuž by svědčilo zástupčí oprávnění při absenci pověření jiného člena statutárního orgánu.